

NCRI 40500/2015 z 30. októbra 2015 (ďalej len „notárska zápisnica“) spísaná notárkou JUDr. Zuzanou Zigovou (ďalej len „notárka“) v Novom Meste nad Váhom.

3. Okresný súd vydal poverenie na vykonanie exekúcie 4. januára 2018. Následne 28. apríla 2021 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky ako povinnej na zastavenie exekúcie podľa § 61k ods. 1 písm. a), d) a § 61k ods. 5 Exekučného poriadku. V rámci návrhu na zastavenie exekučného konania sťažovateľka priložila notársku zápisnicu, ktorá sa číselným označením zhoduje s exekučným titulom avšak, je z 15. októbra 2015 (exekučný titul je z 30. októbra 2015). V tejto notárskej zápisnici sťažovateľka uznala dlh vo výške 30 000 eur. K návrhu zároveň priložila kópiu dokladu o vložení sumy 30 000 eur na účet oprávnenej a tiež zmluvu o prevode obchodného podielu z 30. októbra 2015 medzi povinnou a oprávnenou. S prihliadnutím na uvedené sťažovateľka tvrdila, že oprávnená sa dožaduje úhrady sumy 25 000 eur z tej notárskej zápisnice, na základe ktorej už povinná plnila. Neskôr (4. novembra 2021) sťažovateľka doplnila argumentáciu a tvrdila, že exekučný titul neobsahuje konkretizáciu právneho záväzku, pokiaľ ide o jeho rozsah, obsah, ba ani právny dôvod. Sťažovateľka žiadala zastavenie exekúcie, pretože podľa jej názoru exekučný titul nespĺňa náležitosti vyžadované v § 45 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku.

Okresný súd napadnutým uznesením návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie zamietol a poukázal na to, že konkrétna notárska zápisnica bola z hľadiska formálnej a materiálnej vykonateľnosti preskúmaná už v skorších štádiách exekučného konania (udelenie poverenia, rozhodovanie o námietkach, sťažnosť proti rozhodnutiu o námietkach). V každom z týchto čiastkových konaní bolo okresným súdom uzavreté, že predmetná notárska zápisnica je spôsobilým exekučným titulom. Aj v konaní o návrhu na zastavenie exekúcie sa okresný súd s týmito závermi stotožnil a uviedol, že *„... právny dôvod záväzku považuje za dostatočne špecifikovaný - finančné vyrovnanie za spoločné podnikanie, pričom právnym záväzkom je povinnosť povinnej zaplatiť sumu vo výške 25 000,- Eur. Povinná prehlásila, že jej známy právny dôvod, predmet aj čas plnenia svojich záväzkov. Notárska zápisnica obsahuje aj vyhlásenie povinnej o uznaní uvedeného záväzku voči oprávnenej čo do dôvodu a výšky. Súčasťou notárskej zápisnice je presné uvedenie oprávnenej a povinnej, právny dôvod, predmet, čas plnenia, a rovnako aj súhlas povinnej, že v prípade nesplnenia záväzku sa notárska zápisnica stane vykonateľným exekučným titulom pre výkon exekúcie. Notárska zápisnica teda obsahuje všetky náležitosti, ktoré vyžaduje § 47 Notárskeho poriadku v spojení s § 41 ods. 2 Exekučného poriadku.“*. Okresný súd v nadväznosti na sťažovateľkinu argumentáciu zároveň zistil, že pod sp. zn. 27 C 19/2020 (na ktorú sťažovateľka odkazovala) nie je vedené konanie, ktorého predmetom by bolo skúmanie platnosti notárskej zápisnice. Tiež zistil, že notárka neeviduje takú notársku zápisnicu, ktorú povinná predložila v rámci svojho návrhu na zastavenie exekúcie (z 15. októbra 2015), ani nebola u nej spísaná. Na podklade týchto skutočností okresný súd dospel k záveru, že *„povinná dostatočným spôsobom nepreukázala, že notárska zápisnica je nespôsobilým exekučným titulom a súd nezistil dôvod v zmysle § 57 ods. 1 Exekučného poriadku, na základe ktorého by mala byť exekúcia zastavená, a preto súd návrh na zastavenie exekúcie zamietol.“*

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v rámci sťažnostnej argumentácie „*metaprávneho kontextu*“ popísala skutkové okolnosti zo svojho pohľadu. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľka a oprávnená boli spoločníčkami v obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Závazok sťažovateľky plniť sumu 30 000 eur vznikol na základe finančného vyrovnania za spoločné podnikanie. Uvedený záväzok bol obsiahnutý v notárskej zápisnici z 15. októbra 2015. V rovnaký deň sťažovateľka tento záväzok plnila. Následne – 30. októbra 2015 sťažovateľka s oprávnenou uzavreli zmluvu o prevode obchodného podielu, v rámci ktorej malo dôjsť k rozdeleniu a bezodplatnému prevodu obchodného podielu sťažovateľky.

Napokon sťažovateľka uviedla, že plnila na základe prvej z predložených notárskych zápisníc, pri ktorej však vyšlo najavo, že šlo o falzifikát verejnej listiny, hoci nebolo v trestnom konaní preukázané, kto falzifikát vyhotovil.

5. Porušenie označených práv sťažovateľka odôvodnila tým, že okresný súd nereagoval na námietky o podstatných náležitostiach exekučného titulu ústavne konformným spôsobom. Aj naďalej je presvedčená, že právny záväzok a právny dôvod záväzku je v notárskej zápisnici určený nedostatočne, čo spôsobuje jej nevykonateľnosť ako exekučného titulu.

6. Napadnuté uznesenie okresného súdu sťažovateľka považovala za zmätočné, čo odôvodnila tým, že „*Okresný súd Trnava deklaruje, že sa, ako exekučný súd, v skúmaní notárskej zápisnice obmedzil iba na to, či táto verejná listina spĺňa predpoklady vykonateľnosti stanovené v Notárskom a Exekučnom poriadku, bez ohľadu na hmotnoprávne predpisy občianskeho a obchodného práva a následne Okresný súd uvádza, že Sťažovateľka dostatočným spôsobom nepreukázala nespôsobilosť exekučného titulu, napriek tomu, že jasne poukázala na skutočnosť, že predmetný exekučný titul nespĺňa všetky náležitosti stanovené v Notárskom a Exekučnom poriadku, bez ohľadu na hmotnoprávne predpisy občianskeho a obchodného práva.*“.

7. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľka poukázala na vzniknuté prierahy v exekučnom konaní, hoci porušenie tohto práva v petite ústavnej sťažnosti neuviedla. V tejto súvislosti zdôraznila, že návrh na zastavenie exekúcie podala 28. apríla 2021. V priebehu konania podala žiadosť o konanie vo veci (20. decembra 2022) a sťažnosť na nečinnosť (22. mája 2023). Za prierahy v exekučnom konaní sa predseda okresného súdu sťažovateľke ospravedlnil listom v odpovedi na sťažnosť zo 16. júna 2023.

8. Požiadavku primeraného finančného zadost'učinenia v sume 10 000 eur odôvodnila nepriaznivou situáciou, do ktorej sa v dôsledku viac ako 6 rokov trvajúceho exekučného konania vedeného na podklade nezákonného exekučného titulu dostala.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie o porušení práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) tým, že okresný súd nedostatočným spôsobom odôvodnil napadnuté uznesenie, ktorým návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie zamietol. Jadrom tvrdení sťažovateľky bolo, že notárska zápisnica ako exekučný titul neobsahuje náležitosti požadované Exekučným poriadkom.

10. Ústavný súd považuje za potrebné najprv poukázať na to, že jeho úlohou nie je posudzovať vhodnosť a účelnosť výkladu príslušného právneho predpisu všeobecným súdom. Ústavný súd hodnotí, či v konkrétnej veci uskutočnený výklad právnej normy je ústavne udržateľný, t. j. či nie je arbitrárny (svojvoľný) alebo zjavne neodôvodnený. Rovnako tak ústavný súd nezosúladzuje rozdielnu judikatúru všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 342/2010, III. ÚS 348/2011, IV. ÚS 142/2012, III. ÚS 11/2014). Ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej. Jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

11. Podľa § 41 ods. 1 Exekučného poriadku (účinného v čase spísania notárskej zápisnice, pozn.) je exekučným titulom vykonateľné rozhodnutie súdu, ak priznáva právo, zaväzuje k povinnosti alebo postihuje majetok. Podľa § 41 ods. 2 druhej vety Exekučného poriadku podľa tohto zákona možno vykonať exekúciu aj na podklade notárskych zápisníc, ktoré obsahujú právny záväzok a v ktorých je vyznačená oprávnená osoba a povinná osoba, právny dôvod, predmet a čas plnenia, ak povinná osoba v notárskej zápisnici s vykonateľnosťou súhlasila.

12. Notárska zápisnica je zo zákona verejnou listinou a pri splnení zákonom požadovaných podmienok vyplývajúcich z § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku je aj exekučným titulom.

13. Ústavný súd už konštatoval, že hoci notárska zápisnica podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku je procesnoprávnym inštitútom, tento inštitút nadväzuje na hmotnoprávny základ upravujúci uznanie dlhu (záväzku). Rozdiel medzi uznaním dlhu (záväzku) podľa hmotného práva a medzi notárskou zápisnicou obsahujúcou právny záväzok podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku je v dvoch náležitostiach. Predovšetkým nemôže ísť o jednoduchý písomný právny úkon, ale o písomný právny úkon v kvalifikovanej forme, teda vo forme notárskej zápisnice. Okrem toho musí notárska zápisnica obsahovať výslovný súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou právneho záväzku. Práve tento súhlas povinného s vykonateľnosťou notárskej zápisnice je jej najdôležitejšou náležitosťou ako exekučného titulu. Totiž až tento prejav vôle povinného robí z notárskej zápisnice

verejnú listinu, ktorá je spôsobilá na nútený výkon povinnosti uvedenej v jej obsahu. Ak podstatou tohto prejavu je vyjadrenie povinného, že súhlasí s vykonateľnosťou notárskej zápisnice, jej vykonateľnosť je jeho základným účelom a cieľom. Uvedeným prejavom vôle povinného sa teda završuje vznik exekučného titulu, ktorým je inak zásadne len rozhodnutie príslušného štátneho orgánu. Inými slovami, výlučne v dôsledku tohto právneho úkonu povinného, ktorý je vzhľadom na svoj cieľ a účel procesnej povahy, sa z notárskej zápisnice stáva exekučný titul, ktorému zákon priznáva rovnaké právne účinky, aké priznáva vykonateľnému rozhodnutiu súdu (m. m. I. ÚS 5/2000, II. ÚS 427/2018, II. ÚS 10/2019, II. ÚS 293/2019).

14. Podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu. Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie (m. m. I. ÚS 120/2012).

15. Pokiaľ okresný súd odkázal v odôvodnení napadnutého uznesenia na to, že notárska zápisnica už skúmaná z hľadiska vykonateľnosti bola, iba zdôraznil, že vydaniu poverenia predchádza náležité preskúmanie exekučného titulu, žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie a návrhu na vykonanie exekúcie exekučným súdom. Podstatou tohto preskúmania je preverenie materiálnej a formálnej stránky vykonateľnosti exekučného titulu. V prípade notárskej zápisnice formálna stránka jej vykonateľnosti spočíva v dodržaní formy notárskej zápisnice tak, ako je upravená v § 47 zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov. Materiálna stránka je priamo predpísaná Exekučným poriadkom v § 41 ods. 2, podľa ktorého nevyhnutnými náležitosťami notárskej zápisnice ako exekučného titulu sú vyznačenie oprávnenej a povinnej osoby, právny dôvod, predmet a čas plnenia a súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 427/2018, II. ÚS 10/2019).

16. Vykonateľnosť notárskej zápisnice nastáva zásadne uplynutím času na dobrovoľné splnenie povinnosti na plnenie obsiahnuté v tejto zápisnici. Jej vykonateľnosť sa skúma rovnako ako pri vykonateľných rozhodnutiach podľa príslušných predpisov procesného práva, t. j. skúma sa formálna a materiálna stránka vykonateľnosti. Je samozrejmé, že obdobne ako v prípade vykonateľnosti súdnych rozhodnutí, aj v prípade obsahových náležitostí exekučnej notárskej zápisnice platí, ak má byť vykonateľná, že tieto musia byť určené presným a nepochybným spôsobom, teda v tomto zmysle exekučná notárska zápisnica musí obsahovať presnú individualizáciu oprávneného a povinného, presné vymedzenie práv a povinností na plnenie, presný rozsah a obsah plnenia atď. Pri posudzovaní vykonateľnosti exekučnej notárskej zápisnice a pri posudzovaní vykonateľnosti rozhodnutia súdu podľa príslušných predpisov procesného práva sa uplatňujú obdobné kritéria, a preto záver o ich splnení alebo nesplnení sa v prípade exekučnej notárskej zápisnice nemôže podstatne odlišovať od záveru, ktorý by prichádzal do úvahy, ak by išlo o vykonateľné rozhodnutie súdu v rovnakej veci. Je síce možné uznať, že posudzovanie

vykonateľnosti exekučnej notárskej zápisnice môže byť v porovnaní s posudzovaním vykonateľnosti rozhodnutia súdu prísnejšie vzhľadom na to, že notárskej zápisnici ako exekučnému titulu nepredchádza súdne preskúmanie platnosti právnych úkonov účastníkov právneho vzťahu z hľadiska hmotného práva, ako to je v prípade vykonateľného rozhodnutia súdu, jednako táto skutočnosť nemôže znamenať zásadnú zmenu v prístupe súdu v exekučnom konaní k exekučnej notárskej zápisnici oproti jeho prístupu k vykonateľnému súdnemu rozhodnutiu, pokiaľ ide o hodnotenie účinkov, ktoré majú ako platné exekučné tituly na právne vzťahy oprávnenej a povinnej osoby (m. m. I. ÚS 5/00, IV. ÚS 20/06, II. ÚS 10/2019).

17. Pokiaľ sa zákonodarca rozhodol zaviesť do právneho poriadku notársku zápisnicu ako exekučný titul, nepochybne tým prejavil záujem o posilnenie riešenia sporov medzi účastníkmi právnych vzťahov mimosúdnym spôsobom. Ponechal teda rozhodnutie, či spor o práve alebo povinnosti v takýchto právnych vzťahoch si účastníci budú riešiť pomocou autoritatívneho zásahu súdu alebo bez neho, na ich vôľu. Pokiaľ ide o notársku zápisnicu ako exekučný titul, ako to už bolo uvedené, zákonodarca hlavný dôraz položil na výslovný „*súhlas povinnej osoby s exekúciou*“.

Rozhodnutie o vzniku tohto exekučného titulu v prvom rade je na vôli povinnej osoby, ktorá, samozrejme, nesmie byť postihnutá žiadnymi právne relevantnými vadami, najmä nesmie byť dôsledkom prinútenia. Z obsahu ústavnej sťažnosti ani z obsahu napadnutého uznesenia však nevyplýva, že sťažovateľka by bola nútená spisovať notársku zápisnicu.

18. Podstatnú námietku sťažovateľky o nedostatočnom uvedení právneho záväzku a dôvodu v notárskej zápisnici považuje ústavný súd za neopodstatnenú. Okresný súd síce pomerne úsporne, no ústavne udržateľným spôsobom vyhodnotil za postačujúco vyjadrený dôvod záväzku – finančné vyrovnanie za spoločné podnikanie a záväzok – povinnosť povinnej zaplatiť sumu 25 000 eur. Napokon pokiaľ sama sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že plnila na podklade notárskej zápisnice, ktorá je podľa jej vyjadrenia falzifikát, nič jej nebráni toto plnenie ako plnenie bez právneho dôvodu žiadať od oprávnenej späť v inom samostatnom konaní. Uvedené okolnosti nemôžu mať vplyv na exekučné konanie prebiehajúce *lege artis*.

19. Okresný súd v napadnutom uznesení, i keď stručným, avšak v okolnostiach danej veci postačujúcim spôsobom, reflektoval na sťažovateľkou vznesené námietky. Z napadnutého uznesenia jasne vyplýva, že notársku zápisnicu z hľadiska splnenia podmienok vykonateľnosti ako exekučného titulu riadne preskúmal, ako i vykonal šetrenie dopytom notárky týkajúcim sa tvrdení povinnej o existencii inej – skoršej notárskej zápisnice. Právny záver okresného súdu v napadnutom uznesení nevykazuje znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam.

20. Na okraj ústavný súd dodáva, že tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka poukazovala na prietahy v konaní, sa meritórne nezaoberal, keďže to sťažovateľka v záväznej časti ústavnej sťažnosti – jej petite ani nepožadovala (m. m. II. ÚS 379/2017).

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými (finančné zadost'učinenie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu